

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BdI Regele Ferdinand No. 5.
A R A D.

Redacția pentru Banat: TIMIȘOARA,
Hotel „Ferdinand” camerele Nr. 21 și 22.

DIRECTOR:
CONST. I. ȘTEFĂNESCU

Ecoul

Apare zilnic la orele 3 după-amiază

Note zilnice

Marele bozovician, dar și mare causeur (...să nu-i spun: lăudăros, mincinos de nghiață apele; gaffeur, de calcă parcă'n străchini... și'n toate felurile cum i se potrivește, vorba aceea: după chip și asemănare), și-a dat iarăși în petec; iar s'a greșit...

În loc să tacă, să-și vadă de vilegiatură... că, deh! nu se știe când, sau dacă s'o mai întâlni vreodată'n viața șo norocul adevărat țigănesc ce a dat peste el, ca fără să vrea ministrul său să-i iscălească decretul de numire să facă totuși pe secretarul prim al Camerei de industrie și comerț a Timișorii, ba să și taie și să spânzare acolo. Mai cu seamă'n chestii bănești... Ia zgândărit ceva sub limbă la plecarea în Italia și s'a apucat, — precum știți, — să dea interviu-uri...

Se'nțelege că nu puteam lăsa evenimentul neinregistrat, cum se cuvenea, după cele citite în ziarele minoritare, — mai cu osebire că se preciza că nu merge în Italia numai ca să-și plimbe purcelii... dar și pentru a ne feriți cu noul aranjament comercial cu Maica Roma!?... Cine l-a pus, cine l-a pus să se laude?...

Bătu-l-ar norocul de „Ecoul” cu atâta ecou!

Zău! de știam ce-o să iasă, îi treceam cu vederea ultima nerozie, fiindcă în redacția noastră nu-i nici-unul negru pe cerul gurii, ca dânsul, — să do-rească moartea păcătosului... Îndreptarea, — da! moarte de om însă, nu facem, — fie el și țigan...

Cin'te puse, Iancule, cin'te puse, — să nu-ți tacă plîsul?

Nu trecură nici trei zile după ce scrise „Ecoul” ce le-ai spus ujsăg-irilor și d'abea a ajuns numărul la București, că și-o și făcu. Ia citește cum s'au supărat maimarii din minister și ce comunicat au dat la toate ziarele de mare tiraj, în cap cu „Universul”:

„Ministerul industriei și comerțului ne roagă să arătăm că nu a dat d-lui Ion Conciatu, secretarul Camerei de comerț și de industrie din Timișoara, nici o delegațiune, pentru nici o chestiune, în țară sau străinătate.”

Tiii... dar ce dracul, — nu știai că toată cioara... pardon: pasărea, după limba ei piere?...
■

La congresul taimoșilor pompieri voluntari, care a avut loc Sâmbătă și Duminecă la Timișoara, unii tovarăși de idei și în ale pompieritului, ai simpaticului, — uf, ce simpatic! — domn Ernest Heim, șeful Serviciului ocrotirilor sociale din metropola bănățeană, au ținut ca „ein-zwei”... să-și manifesteze tot devotamentul și respectul ce-l au pentru Patria adoptivă:

Unii au venit cu piepturile pline de decorații ungurești, prinse pe noile uniforme confecționate cu banii dați de primăria românească; alții, — vre-o trei, — au venit chiar în uniforme de ofițeri activi unguiri și au stat astfel în congres până a au stat astfel în congres până a prins de veste chestorul poliției, d. Ovidiu Grifta și i-a scos afară;

iar alții și mai cuviincioși, când s'a citit telegrama expediată M. Sale Regelui Carol II, cu toate că trei sferturi din sală se ridicaseră în picioare, tot din respect... au găsit de cuviință să nu se obosească ridicându-se și ei în picioare.

Să mai adăugăm, că a doua noapte, imediat cum s'a isprăvit congresul, erau mai toți oboșiți prin cărciumele Timișorii, de prea multele eforturi făcute, și au trebuit strânși și cărați ca niște butuci, cu mașinile pompierilor activi?

E de prisos să ne mai revoltăm, să mai protestăm împotriva lor, — când ne tăiem singuri craca!...

După revizuire...?

Intr'unul din numerele de curând apărute ale ziarului „Ecoul” s'a scris despre tratamentul pe care Ungaria îl aplică românilor dela ei, amintindu-se cazul fostului subsecretar de stat Cârstea, care și-a cerut pensionarea pentru a nu fi nevoit să-și schimbe numele.

Un nou caz ni se aduce la cunoștință. Iată-l, minunați-vă:

Un învățător român avea interese familiare să locuiască în Ungaria. S'a dus deci la Ministerul Instrucțiunii din Ungaria ca să ceară nostrificarea diplomei sale de învățător. Nu i s'a aprobat însă cererea pe motivul că „românii abuzează de drepturi!”

„Cine vrea să mănânce pâine albă din grâu unguresc — i-a spus înaltul funcționar dela minister, trebuie să fie unguir; iar cine nu vrea să fie unguir, să meargă la mădmăligă! Atât timp cât revizuirea tratatelor de pace nu se va face, n'avem nevoie de învățători români, iar după revizuire (?), se schimbă situația.”

N'a fost de ajuns. Învățătorul nostru a fost acuzat de spionaj și urmărit, așa încât a fost nevoit să se repatrieze și să renunțe la motivele cari l-ar fi îndemnat să rămână în Ungaria.

*Ei, și-acum pronunțați-vă! Examenele noastre de limbă română pentru minoritari au fost pricină de scandal pentru presa maghiară de aici și dela Budapesta. „Cum venim noi oare să le cerem învățătorilor unguiri din țara noastră, să știe românește?” Și-atunci, iată, ce spune unul care reprezintă Ministerul Instrucțiunii din Ungaria. Și mai adăugă d-lui că „după revizuire” se schimbă...
Adică „s'ar schimbă”... Pentru că de geaba se leagănd Ungaria în dulci speranțe de revizuire. O cam știu și ei, dar, în virtutea inerției, repetă mereu o dorință utopică.*

Atragem atenția Ministerului Instrucțiunii dela noi asupra cazului relatat aci, pentru a-l avea în vedere la o nouă rugămintă a învățătorilor unguiri din România.
Dinu Călin

Lăsați-ne cumularzii noștri!

Un proaspăt ordin circular ministerial, parvenit și autorităților noastre periferice, dispune categoric: „...Legea cumulului intrând în vigoare pe ziua de 1 Septembrie a. c., să nu se achite până la noi dispozițiuni salariile pe luna August ale funcționarilor cari primesc mai multe lefuri...”

A lă turca... nu? (Ca pe timpul lui Abdul Hamid însă, — căci sub Kemal nu se pomenesc asemenea cruzimi).

Cu riscul de-a fi socotiți...cum vor voi dumnealor, cei cari s'au pripit cu generalizarea drasticei măsurii, le vom lua apărarea, fără nici o reticență, unor categorii de cumularzi. Nu din meteahna unei sensibilități aparte, — sezizarea gazetarului, — care se revoltă până și de nedreptatea ce se săvârșește și a celuiia care până'n ciipa când a fost tratat cu vitregie... a nedreptății și el pe alții. Problema ce se pune în discuție, în urma unei incomplete reforme, — din pricina recunoașterii tuturor nevoilor depe întregul întins al țării, — e cu mult mai gravă:

Cumularzii de dincoace de Carpați, (dacă pot fi numiți așa intelectualii români, cari abea au putut penetra în slujbele de stat, județ sau comună. — nici vorbă, tot din pricina blestematei toleranțe față de minoritari și după aceeașia au refuzat să depună jurământul de fidelitate față de Regele și legile țării), să știe precis toți guvernării noștri: în majoritatea lor nu sânt nici pe departe atât de bugetivori ca veritabilii cumularzi din alte regiuni ale țării. Multora dintre „cumularzii” noștri și cele trei patru slujbe ce le ocupă nu le aduc un total de lefuri de opt mii lei, — luând de exemplu pe medici. Dar „cumularzii” cari n'ajung nici la un total de salarii de șase mii lei?...

Lăsând în grija...„specialiștilor” latura financiară, singurul obiectiv, pe cât se vede, urmărit de guvern, ca un nou izvor de economii, — irealizabile, după a noastră părere, atâta timp cât Majestatea Sa Politicianismul va rămâne încă a totputințe, — să trecem la efectele de ordin social-național pe cari le vom înregistra depe urma „reformei”, dacă ea nu va fi atenuată în spiritul marilor interese de stat din această vastă provincie: Transilvania.

Gândiți-s'au reformatorii că în Ardeal și în Banat, dar mai cu seamă pe liziera hotarului aposean, — unde este nevoie de cât mai mult granit și presti-

giu românesc, tocmai fiindcă este continuu disputat și subminat și de-afară și în interior, — „cumularzii”, vorbind iarăși numai de români, au rolurile lor de o imperioasă necesitate în viața de stat, atât sub raportul securității cât și sub cel al naționalizării?

Așa, cu puținele resurse ce le dă tocmai zisul cumul, — fiindcă românii slujbași, n'au gradățile funcționărești ale minoritarilor exact tot din îndolența ce dănuiește și după 15 ani dela Unire. — ei țin cu demnitate prestigiul de reprezentanți ai autorității române și tot din aceleași mici salarii totalizate, în contrast cu starea economică superioară a minoritarilor își cresc și copiii și

mai susțin și operile culturale.

Admițând că totuși guvernul va ignora toate suferințele interese generale, din cari n'am enumerat decât câteva și va implânta până'n plăsele cufiului noiei legi în funcționarea română, — căci pe minoritari nu-i atinge legea cumulului, — să nu uite însă, că e neuman să nu se achite nici una din lefuri până la definitiva soluționare.

Verificarea va dura poate și două trei luni. Cu ce vor trăi funcționarii, așa „cumularzi” dar cari nu fac afaceri, sânt demni și nu iau șperțuri? Cu ce-și vor da copiii la școală, — că doară suntem în Septembrie?

Galanterie românească

D. N. N. Săveanu, flatat probabil de formidabilul succes al discursului d-sale dela Locarno, nu s'a putut stăpâni să nu dea un banchet unde, antrenat, să-și mai plaseze un discurs.

D. N. N. Săveanu e foarte galant. Așa e românul. Când merge în străinătate, face pe boerul ca să arate lumii din ce țară distinsă face parte. Dar știți ce-ți spun prietenii dacă te duci la București?

— Măi, nu face pe galantul, nu împărți la bacșișuri căci se vede cât de colo că ești țăranoiu din provincie și-și ridchelnerii de tine!

Cam așa sunt privite gesturile largi ale celor din țări mai mici. Fiecare cu lungul nasului lui!

Nu s'a găsit oare nimeni din cei dela congresul păcii, din Locarno, care să ofere acel banchet? Se vede că România e cea mai bogată țară din cele câte au fost reprezentate acolo.

Dar nu numai gestul d-lui N. N. Săveanu ne îndreptățește să ne — cel puțin — „mirăm” de dărnicia, de risipa care face faimă românilor peste hotare. Despre d. Titulescu se vorbesc lucruri mai fantastice decât despre un maharajah. Bagajele d-sale pun în uimire „boy”-ii dela cele mai elegante hoteluri unde reține întotdeauna cele mai luxoase apartamente. Nici un alt diplomat nu împarte bacșișurile pe cari le dă d. Titulescu.

O fi d lui ministru de mare capacitate și o fi trebuind să păstreze, ba chiar să ridice,

prestigiul țării pe care o reprezintă, dar, știți, „ce-i mult, nu-i sănătos!”

Un altul despre care presa ungurească și apoi cea românească — și poate întreaga presă mondială — a scris pagini în care se revoltea din cauza sumelor pe care le risipea, în cea mai autentică accepție a cuvântului, este d. prefect al poliției din București, căruia nu i au ajuns două sute de mii de lei pentru o zi, fără să cumpere nimic, ci doar hotelul, masa, vinul și... alte fleacuri pe cari altul ar fi cheluit, cel mult, trei mii de lei.

Ușurința românilor e proverbială, în această privință. Nici unul din acești galanți risipitori nu se gândește că străinătatea îi judecă. Nici unul nu știe că oricine are dreptul să se întrebe, de unde au atâția bani de vânturat. Căci, e știut, banii câștigați cu sudoarea feții și pe cale cinstită, sunt mai respectați, mai bine păstrați.

Iată dece, pentru echilibrarea bugetului, se recurge la curbe de sacrificiu, la revizuirea funcționarilor și la alte oropsiri a celor ce muncesc din greu pentruca, la urmă, să nu-și poată permite să cumpere o carte sau să vadă un film.

Acolo, curbe, acolo revizuriri, acolo anchete și-acolo... pușcărie, acolo sus — nu e vorba chiar de cei despre care vorbim, ci în general — acolo să se caute echilibrarea bugetului, acolo unde e cauza desechilibrării lui!

La cine să ne adresăm?
Dinu Călin

Gazetele de provincie și culturalizarea satelor

Un interview al P. S. S. dr. Grigorie Comșa, Episcopul Aradului

Mulți oameni mari, cari luptă în direcția culturalizării satelor, sunt streini de o direcție practică în această privință.

Cu toate echipele de sondare socială, a d lui prof. Gusti etc. România va suferi încă din această privință. Căci după atâția ani dela unire, dacă suntem tot în stadiul cercetărilor, adică mai bine zis, al informațiilor, n'o să reușim la nimic, într'un viitor apropiat. De aceea, această formă și metodă trebuie schimbată. Trebuie să înțelegem odată, că a lucra, nu e tot una cu a te informa. Terenul informativ prin echipe restrânse, cari în decurs de un an abia pot aduce un aport informativ minim, (din câteva sate) trebuie abandonat și utilizați în această privință, preoții și învățătorii satelor, în spre cari trebuie să-și îndrepte ochii binevoitorii neamului. Căci aceștia sunt acei cari trăiesc în directă legătură cu populația satelor, ei le știu suferințele, gândurile și adevărata păsuire sau limpezime a sufletului. Acestea lucruri nu le poți afla și observa, din cele ce ei răspund în zi de sărbătoare sau Duminecă, chestiunilor din formularele tip „chestionar“ al echipelor. Să lăsăm odată obiceiul de a pune întrebări, să începem să răspundem la ele, adică să realizăm ceva.

Deci trebuie programe de îndrumări, soluții și realizări imediate, nu informări sau sondări cari răpesc numai timpul și iresc bani ce se adună cu atâta trudă. În această privință, ca informatori să se folosească revistele, gazetele, monografiile satelor, ale regiunilor, iar acolo unde nu sunt, avem în sate, cum am zis, preoții, învățătorii și ceilalți intelectuali, să-i întrebuințăm pe aceștia, căci ei ne vor lămuri asupra chestiunilor dubioase. Cu acest sistem de a lucra, economisim mult, atât timp, cât și bani.

În felul acesta ne vom apropia de acel deziderat, care e impus zilei de azi, și oamenilor dela conducere, anume: „Culturalizarea satelor“. În această direcție să îndreaptă și răspunsul P. S. S. dr. Grigorie Comșa Episcopul Aradului, la întrebările formulate de noi și redactate mai jos, răspuns care emană din loc competent, P. S. S. fiind o figură proeminentă în viața culturală de astăzi, și o adevărată personalitate a societății noastre.

Rostul micilor publicații

Micile publicații au mare rost în viața noastră culturală? Cât și în ce mod pot aduce un real folos?

(Desigur, e vorba de gazetele provinciale).

„Micile publicații au mare rost în viața noastră culturală, pentru că întâi de toate cultura nu este bine să fie mono-

polizată. Cultura nu pornește dela un singur centru și ca să răspândești cultura nu ești legat de un singur loc. Nu trebuie să locuiești într'un singur oraș ca să lupti împotriva egoismului. Ca să înveți pe cineva a și înfrâna mânia, pisma, a fi cumpănit în judecată, a fi bun cetățean, a-și cunoaște bine trecutul țării, a cunoaște cele mai bune metode de lucrare a pământului, nu e nevoie să te legi numai de un oraș central.

Ați văzut vreodată că numai răurile mari să fie de folos? Este adevărat că numai răurile mari pot purta corăbii, dar și pârâiașele de munte fecundează câmpurile și luncile pe unde trec. Așa și gazetele de provincie aduc mari foloase, căci aduc știri locale, despre fapte și oameni cu amănunte, cari nu se trec în publicațiile mari. O foarte provincială cunoaște mai bine pe oameni și împrejurările și dacă ea nu are în vedere câștigul material, va fi de mare folos pentru apărarea spiritului național și moralității publice.

A face apostolat cultural înseamnă a exercita dragostea față de aproapele prin cultură, a-l face și pe el partaș bunurilor culturii, ori contactul zilnic cu cei mai apropiați, cunoașterea lor, te îndreptățește să le dai o hrană sufletească.

Și mai este ceva. Oricât de mult s'ar difuza cultura prin ziare, cotidiene, reviste din centrele țării, ori câtă putere de muncă au conducătorii din centrele culturale, forțele lor nu dispensează de la activarea altor forțe. Un ziar local poate fi un element prețios de transmitere și infuzie în conștiința poporului a ideilor morale și intelectuale. Un ziar local poate fi o tribună a nevoilor satelor. E păcat de Dumnezeu că se cheltuiesc zeci de milioane cu propaganda politică în același timp când din cauza drumurilor rele nu te poți apropia de unele sate.

Un ziar local poate arăta neajunsurile, stările sanitare, administrative, culturale și morale ale fiecărui sat, arătând căile de îndreptare.

Eu nu cred ca un ziar de provincie să fie o miniatură a unui ziar din capitală, cu știri de tot felul din toată țara și mai ales politice, pentru că să fim drepti, numărul de voturi ale unui sau altui partid politic nu prea influențează cultura satelor. Eu cred că cea mai mare misiune are un ziar local, dacă să ocupă de

sufletul neamului, ca el să fie în continuarea tradiției.

Dar aici intrăm în altă problemă.

Stagnează sau evoluează cultura satelor?

În ce privește cultura dela sate este ea pe cale bună, în prosperare sau stagnând? (Întrebarea este în legătură cu vizitele canonice ce P. S. Voastră fără obșeală le îndepliniți, în cele mai sumbre cătune a Eparchiei P. S. Voastră).

„Eu sunt informat că poporul dela sate citește mai ales partea agricolă a unui ziar local. Unele ziare au și o rubrică religioasă și aceasta este o operă bună. Pentru cultura dela sate nu se face destul. Muncesc învățătorii în cercurile culturale, muncesc preoții prin casele culturale, dar aceasta nu ajunge, având absolut nevoie de ordine în munca culturală.

Fiecare sat trebuie culturalizat prin o acțiune sistematică, bine desfășurată. Nu ajunge ca odată pe an vin învățătorii, odată „Astra“, într'un sat, ca să culturalizeze! Aici trebuie o acțiune mai complexă, mai vastă pentru fiecare sat — cursurile pentru adulți, cursuri igienice pentru mame, cursuri agricole pentru plugari și alte mijloace pot fi aducătoare de mult folos.

Trebuie să învățăm pe țaran să prețuiască valoarea muncii de orice fel, iar nu numai să caute a face pe fiul său: „domn“, adică slujbaș, sau medic, inginer, etc.

Țăranul trebuie să i-l spuie toate sub aspectul concepției creștine, el trebuie bunăoară să știe că și Mântuitorul putea să fie profesor, învățat, plugar, industriaș, om bogat, om puternic, dar a ales meșteșugul de tâmplar, pentru că pe aceia vreme munca de meșteșugar, munca manuală era disprețuită.

Munca aceasta prin Hristos s'a înălțat și a dispărut starea cea rea, care și azi să păstrează în India unde munca aceasta este aproape cea din urmă.

Cât privește biserica, ea are statutul pentru casele culturale din întreaga Mitropolia ardelenă, iar pentru episcopia Aradului este un curs de pregătire un program de muncă sistematică.

Noi vrem ridicarea poporului, cum a făcut un preot în comuna Rădășeni, ca oamenii să lase certurile, ca cei cu dare de mână să țină pe cei săraci și neputincioși, căci unde oamenii se ceartă, acolo nu-i cultură adevărată, iar unii unde sunt bogați iar

alfă gem de mizerie, încă nu-i cultură, ci exploatare a unuia prin altul.

Voim sate, unde țărani să plătească taxe pentru foi și cărți bune, ori în direcția aceasta multe poate scrie o foaie.

Raporturile dintre biserică și școală

În ce grad de corelație află cele două focare culturale-religioase (Biserica și școala) în vizitele canonice a P. S. Voastre?

„Biserica și școala sunt animată de aceleași idealuri, dar ele nu cooperează sistematic la difuzarea culturii în popor. Nu ajunge că preoții asistă la cercurile învățătoresii și dascăli la cele a preoțesii. Ne trebuie un program de colaborare sistematică, pe care nu-l pot schița aici. Dar constat că și preoții și dascălii sunt animați de duhul colaborării în scopul unei culturi religioase, care să imunițeze satele de primejdia indiferențismului religios și a ateismului“.

Despre secte

Sectele. Sunt ele numai un pericol al culturii, sau și un pericol național? Remedii? În broșura mea: „Primejdia sectelor religioase pentru Statele naționale“ (1931) am arătat că sectarismul mai întâi pentru stat este periculos. Unde nu toți săteni asistă la aceeași slujbă, nu mai au aceeași horă și aceeași cântece, acolo încep sirenele distramării. În Rusia înainte de războiu 15% ale populației erau trecuți la sectarism. Doctrinile sectare înțelese în sens comunist au fost un razim al comunismului.

La Arad poporul cunoaște pe sectari și începe să-i evite, iar revenirile sunt frecvente. Contaminarea e gravă, căci bapșismul aci există de 70 de ani. Noi nădăjduim mult de la intelectuali. Dela ei se cere o viață mai activă, în spirit evanghelic, ca poporul să ia pildă și multe rele să vor îndrepta, iar sectarii vor reveni.

Ne trebuie o pleiadă de creștini buni și de lupșători vrednici care să fie stăvilăurul tuturor rețelor. Ne trebuie un tineret intelectual creștin și naționalist și vom birui.

Doresc gazetei „Ecol“ să aibă cât mai mare rol în îndrumarea culturală, iar redactorilor ei le împărtășesc binecuvântările mele arhieresti.

† Grigorie, episcop.

P. S. S. ne-a declarat că este în curs de a redacta un adevărat plan sistematic și practic de „culturalizare a satelor“, pe care noi îl credem necesar și care vă aduce un aport real în rezolvirea acestei cauze.

Ion Blăgăilă

ABONAMENTE:

Lei 500 pe an, 275 pe 6 luni, 150 pe 3 luni.

Pentru bănci, cafenele, industrii, toate instituțiile particulare și administrațiile publice: lei 1500 anual.

Cinematograf

CENTRAL

Programul de azi:

PATIMA

Clive Brook, Evelyn Brent, Paul Lukács
Reprezentările
la orele 5, 7.15 și 9.15 seara
Prețuri normale.

SELECT

(Crucea Roșie)

Programul de azi:

Steaua din Valencia

Liane Haid,
Paul Westermeier
Reprezentările
la orele 5, 7.15 și 9.15 seara

CORSO

Azi premieră!

De azi reprezentările se încep la orele 5, 7.15 și 9.15.

Gustav Fröhlich

De dragul tău voi fi cinstită

Nora Gregor, Peter Lorre

Publicație

Cercul de Recrutare Arad, aduce la cunoștința oamenilor dela vatră din orașul Arad că viza livretelor din acest an se face după cum urmează:

1. Viza livretelor de serviciu militar este obligatorie în fiecare an dela 1/XI-31/XII, în fața comisiunii de viză care va funcționa pentru orașul Arad, la Chestura Poliției, data și ordinea acelor cari urmează a se prezenta la viză se va publica din timp.

2. Viza este facultativă la Cercul de Recrutare Arad, în orice zi lucrătoare a anului afară de perioada dela 1/XI-31/XII între orele 11-13 numai pentru acei care doresc a face viza înainte de funcționarea comisiei. Deci în aceste zile nu vor veni la viză decât numai acei cari voiesc, și pentru a nu se produce aglomerație se vor prezenta după programul ce s'a trimis Chesturei de Poliție a orașului Arad.

Comand. Cerc. Recr. Arad.
Colonel C. Estimiu

Ploile au întrerupt circulația pe C.F.R.

Dirrecția generală CFR a primit rapoarte din mai multe regiuni, în care se arată că, din cauza ploilor torrențiale căzute în cursul zilei de Duminecă 2 Septembrie, liniile stațiunii Gura Văei, au fost inundate pe o întindere de peste 100 metri.

Apele revărsate au atins la un moment dat, înălțimea de 75 centimetri.

Circulația a fost întreruptă aproape două ore. În prezent trenurile de călători sunt pilotate în punctele rămase încă neconsolidate definitiv.

INTERCONTINENTALA

SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ DE TRANSPORTURI ȘI COMUNICAȚIE

FACE TRANSPORTURI ȘI VĂMURI PE ÎNTREG GLOBUL

Azi, Miercuri se deschide restaurantul și berăria

ALBINA

Arad,
strada
Horia
No. 2.

Bucătărie românească, — mâncări calde și reci.
Bere Azuga. Vin din Podgorie. Grătar special!

Duminecă, gustare gratuită, la bere
Procente și bacșiș nu se socotesc!

Vor fi demontate și celelalte statui ungurești din Arad

— Bustul lui Fábrián Gábor a fost depus în magazia pompierilor. Intervine partidul maghiar. — Act de vandalism sau un act de dreptate? — D. primar și faptul de eri noapte —

Am relatat ieri în mod laconic faptul că bustul lui Fábrián Gábor, din parcul bisericii luterane, a fost doborât de pe soclul său. Am relatat laconic faptul, fără să adăugăm nici un comentariu, pentru că nu voiam, în primul rând să provocăm, iar în al doilea rând, să nu se poată spune, că doborârea bustului lui Fábrián Gábor s'a făcut sub influența celor scrise de noi mai zilele trecute, când am relatat cazul statuii lui Kölcsey dela Carăii mari. Iată însă, că peste cele scrise de noi, gazetele minoritare, cari nu odată sar dincolo de cal, se reped la infractorii necunoscuți, lăsând să se înțeleagă că ar fi făcut ceia ce au făcut dintr'o păcătoasă poftă de a fura, părere exprimată oficial și de către d. primar al orașului. Faptul — după părerea noastră — nu corespunde adevărului, pentru că dacă era vorba de furt, bustul nu era răsturnat în față peste piedestalul de piatră, unde se putea sparge și unde căzând, a făcut desigur șgomot, ci îndărăpt pe pământul moale unde zgomotul ar fi fost înăbușit și de unde în liniște putea fi transportat mai departe.

O scrisoare

Este cert însă, că, indiferent de cine a fost comis faptul, răsturnarea bustului lui Fábrián Gábor, a produs o satisfacție suferităscă în sufletul adevăraților români. Dovada, o formează, scrisoarea de mai jos primită la redacție, din partea unui român:

Bustul lui Fabian Gabor a fost doborât. De cine nu știu. Nu mă interesează. Faptul a fost comis de un anonim. De un anonim care e bun român, mai bun decât lichelele cari se lăfădesc în fotoliștele publice, în care au ajuns, nu întodeauna pe căile cele drepte.

Și se va sesiza presa maghiară — care numai maghiară nu e, ci, jidovească. — Și va urla. Va fișa ca 'n gura șarpelui... Ca un șacal ce urlă în noaptea senină luminată de o lună minunată... Ca un mizerabil ce-și simte streangul meritat, strâns în jurul gâtului!...

Să fișe!
Căci actul comis de acel anonim e un simbol. E simbolul demnității românești care nu vrea să se mai lase terfelită și călcată în picioare și tăvălită 'n noroiu cu imbecila nepăsare a parvenitului transformat — peste noapte — în apărător al ei. Imi pare rău, nespun de rău, că acest minunat act de reabilitare a demnității românești — de atâtea ori prostituată de către cei puși să o păzească — a fost comisă la întunec.

Acest act l-aș fi vrut comis la lumina zilei, în văzul tuturor. Pentru ca să se știe că aici trăesc și românii, cari nu-și pleacă gâtul în fața unor mizerabile officii francmasonice. Ori cum,

bine a fost! Și exemplul l-ași vrea urmat. Pentru ca să se termine odată cu discursurile la mormânturile atâtor barabași și cu atâtea pelerinării iredentiste la atâtea mânăstiri ale Radnei!

Români! Tu sau voi, cari într'o noapte ploioasă ați reabilitat demnitatea românească de pe aceste meleaguri, v'aș vrea mai îndrăgăneți, mai apreciați de opinia publică românească. În drumul nostru, și ceilalți siliți de împrejurări să rămânem inactivi, nu pot de cât să vă zic: DUMNEZEU SĂ VĂ AJUTE!

La rând!

Și acum după ce, în introducerea, am arătat cele întâmplări, în mod sumar, și după ce, am arătat prin scrisoarea de mai sus, și felul cum întâmplarea din noaptea de Luni spre Marți este privită de români, să trecem la expunerea succintă a faptelor.

Marți dimineață, bustul lui Fábrián Gábor a fost găsit jos, la treptele soclului, ridicat cu capul în sus, demn, așezat în poziția aceasta de vre-un trecător milos.

În demnitatea rigidă a bronzului, bustul părea ridicol: fruntea și nasul plin de noroiu în care a căzut sub forma impulsivă a vre-unui român inimos, care nu l-a mai putut răbda podoabă într'un parc al românescului Arad. Capul, umerii, purtau urmele ciocnirii de piatră albă a soclului.

Un chip de bronz, pătat de noroi și așezat, între fândări de piatră, pe pământul umed, alături de soclul alb și văduvit de podoabă, — atât mai rămăsese din mândrul bust a lui Fábrián Gábor!

Două declarații

Faptul a fost raportat serviciului economic al orașului, care l-a adus la cunoștința comisiei interimare în sesiunea de eri, când s'a propus ca „pentru evitarea tentativelor de furt a metalelor, să fie demontate toate statuile din Arad — a lui Csiki Gergely, Fábrián Gábor și Darányi din parcul Eminescu — și depozitate în pivnița cazarmii pompierilor“.

Primarul a fost de aceeași părere, fără ca să se ia o hotărâre în chestiune.

Pe de altă parte în ziarele minoritare de azi, a apărut o declarațiune a d-lui dr. Ursu, din care reproducem:

„În tot cazul, conducerea orașului, se va îngrijii de punerea la loc a bustului și va lua măsuri ca în viitor să nu se mai întâmple astfel de cazuri.“

Nu știm cum să explicăm și să punem în concordanță aceste două atitudini a prima-

rului. Prima, că statuile vor fi demontate și depozitate în pivnița cazarmii pompierilor și a doua, că bustul va fi reasezat pe soclu.

O singură explicație ar fi: ziarele minoritare au prezentat dorința lor sub forma unei declarații a primarului.

Bustul a fost transportat

În chestiunea aceasta au intervenit și delegații partidului maghiar, Párecz și Czettel, cerând așezarea la loc a bustului, deocamdată fără alte pretenții, rezervându-și-le pentru mai târziu când se va cunoaște hotărârea primăriei.

După masă, la ordinul primăriei, bustul lui Fábrián Gábor, a fost încărcat într'o căruță și dus în pivnița cazarmii pompierilor. Aici, a fost așezat alături de statuile lui Kossuth și a martirilor dela 48, ca la întunec și fericiți de „mâini sacrilege“ să-și doarmă mai departe somnul!...

Să se demonteze și celelalte!

Alături de întreaga opinie românească a Aradului, cerem și pretindem ca și celelalte statui maghiare să fie demontate.

Echipele de conducători, cari de 16 ani dela unire încoace au fost capii acestui oraș, păstrând în centrul lui — care a fost focar de naționalism și românism — statuile ungurești, în timp ce ei se injurau pe toate căile, au dat dovadă de o lipsă de înțelegerre a situației din punct de vedere național.

Și acum, indiferent că cine a doborât bustul lui Fábrián Gábor, este datoră autorităților, să continue la lumina zilei exemplul dat — noaptea — de curajosul anonim. Făcând aceasta vor spăla de pe obrazul acestui oraș rușinea de a le fi păstrat și îngrijit timp de 16 ani mari și lași, câți au trecut dela unire până acum!...

Radu Baltag.

Cetiți „ECOUL“

Turburări comuniste în Spania

Madrid. — Extremiștii de stânga au încercat ieri dimineață să manifesteze contra fascismului.
Intervenind poliția, s'a produs o ciocnire, care a pricinuit rănirea a șase persoane. Doi dintre răniți sunt în stare gravă.

Și la Oviedo s'a produs tulburări, dar fără urmări.
În satul Langrero însă, care este situat în apropiere de Oviedo, s'a produs o gravă încăierare între manifestații comuniste și garda civilă.
Un manifestant a fost omorât, alți trei sunt serios răniți.

Ofițeri de rezervă cari vor fi chemați la manevre

Manevrele se vor face cu șase contingente, cele două cari se află sub arme și 1929, 1930, 1931 și 1932 (afară de teteriști) din rezervă.

Ofițeri de rezervă din aceste contingente vor fi concentrați într'un număr foarte restrâns, deoarece se va căuta chemarea la manevre a acelor cari sunt mai aproape de avansare, deci mai ales cei din contingentul 1929. Această măsură va duce astfel la concentrarea unui mare număr de ofițeri de rezervă din contingente mai învâpate (în niciun caz sub 1920).

Vor fi primiți însă la manevre toți acei ofițeri de rezervă cari

vor cere concentrarea lor, indiferent din ce contingente vor fi.
Vestea recrutării contingentelor, pentru manevre, a provocat o vie îngrijorare în rândurile studenților cari au stagiul militar făcut și cari dau examene în cursul lunii Octombrie, deoarece se temeau că din această cauză nu se vor putea prezenta la examene.
Suntem în măsură să informăm pe toți aceștia, că ministerul apărării naționale va dispune ca unitățile să învoiască, în zilele când se vor ține examene, pe toți aceia cari o vor cere, în baza dovezilor ce vor prezenta.

Organizația „Șoimii României“ în comuna Miniș (Arad)

Duminecă au descins în comuna Miniș membrii organizației „Șoimii României“ din Arad. Sositți cu trenul electric, au fost primiți, în comună, de către părintele Vancea, care i-a condus la sediul școlii primare, de unde în corpore au plecat la biserica din localitate.

După terminarea sf. liturgii, părintele Vancea, arată în câteva cuvinte mișcătoare, care este scopul „Șoimilor“ invitându-i totodată să participe la serbarea ce s'a dat după masă.

Fiind timpul ploios, „Șoimii“ n'au putut să execute frumoasele exerciții la aparate, ci au fost siliți să se reducă numai la exercițiile libere, și la programul artistic-cultural.

La orele 5 d. m. a început programul artistic-cultural, desfășurat în sala școlii primare, în fața unui numeros public.

Publicul a fost foarte amuzat de felul cum a fost executat programul artistic, după

care, s'a procedat la alegerea unui comitet pentru subsecția care s'a înființat aici.

Au fost aleși D-nii:
Președinte: Pr. Vancea Nic.
Vice-președinți: Ivanovici Gh., Vasile Iancu, Ioan Popovici.
Secretar: Ioan Orădan. Casier: N. Dragoș.

Membrii în comitet: D-nii D. Vlad, Steia Lazăr, Sfetca, Savu, Dăchi P. și Brad Gh.

Cenzori: D-nii P. Sava, I. Topor și I. Savu.

Urăm, subsecției noui, succes. Sănătate!
Coresp.

Direcțiunea liceului de fete Arad, anunță și pe această cale pe Onor. părinți că s'au acordat de către Minister pentru elevetele sărace și merituoase 5 burse și 10 semiburse cu concurs pentru internat. Doritorii trebuie să înainteze cererile până la 10 I. c. Examenele începe la 12 Sept. c. Informațiuni la secretariatul liceului. Direcțiunea.

Invățători și elevi români,
Cumpărați cărțile și rechizitele școlare la

LIBRĂRIA

„CARTEA ROMÂNEASCĂ“
BULEV. REGELE FERDINAND I.

CARE ESTE CEA MAI BINE ASORTATĂ LIBRĂRIE ROMÂNEASCĂ DIN TIMIȘOARA

SE ACORDĂ RABATURI MARI

SPRIJINIȚI COMERTUL ROMÂNESC, DAȚI AVÂNT CULTURII ROMÂNEȘTI!
— PREȚURI EXTREM DE AVANTAJOASE!!! —

Programul pe Septembrie al Barului-cabaret „M A D A R“:

Rin-Tin-Tin și Pimp i

Câinii - minune, cu renume mondial, cari câtesc, socotesc și au auz muzical. — Nu în film, ci în carne și în oase. —

În program se produc: LAURA BERTINI, MANCI LAFAYETTE, FORTUNATA MARSELA, SISTERS BARRISON, RITA RYLL, RITA RENNY, KELETI DABA, SARY & BABY

Adunarea liberală de Sâmbătă

După informațiile pe care le deținem din surse oficiale, Sâmbătă va sosi la Arad d. Dinu Brătianu pentru a prezida o mare adunare liberală din județ.

Sâmbătă la ora 10 și jum. se va ține adunarea la teatrul orașului, iar la ora 1 și jum. va avea loc un banchet la »Cercul Românesc«.

C. A. M. și întreprinderile de... sforărie

În urma unor articole în cari »Ecoul« arăta că în pâine găsești foarte adesea bucăți de sfoară, lemne și fel de fel de murdării cari te fac să nu mai mânânci decât vegetale, s'a întreprins o severă anchetă sanitară pe la brutăriile din oraș, al cărui rezultat a fost ordinul de a supune probe de pâine unei comisii examinatoare.

În repetate rânduri ni s'a atras atenția că nu numai în pâine ci și în tutun, în țigărete chiar se găsește respectabile bucăți de sfoară cari nu sunt

decât o propagandă în contra fumatului. Chiar azi am găsit într'o »regală« o sfoară de lungimea țigăreței și... destul de groasă. Cum nu e primul caz, ne vine să credem că fabricile de sfori au o oarecare legătură comercială cu C. A. M.-ul.

Nu înțelegem de ce s'ar ascunde acest lucru. Să se scrie de-acum înainte pe produsele C. A. M.-ului o firmă din care să se vadă această legătură, ca de exemplu: »C. A. M. — Sforăria Națională« sau așa ceva!...

La național-țărăniști

Dela Eforie, d. Mihalache a plecat la Dobrești.

D sa se va reintoarce Joi în vederea comitetului executiv și a congresului organizațiilor din vechiul regat.

D. Mihalache, începând de Joi va avea o serie de consultări cu membrii din conducerea partidului, cari până atunci vor fi toți în Capitală.

La aceste constatări va fi de față și d. Vaida-Voevod, care și-a anunțat participarea la lucrările comitetului executiv.

D. Mihalache dorește, cum am mai spus, ca în ședința comitetului central executiv care se întrunește Duminecă, să se tranșeze odată toate litigiile pendinte între partid și d. Manin cum și acelea dintre

d-nii Vaida și Maniu. Și aceasta în chiar prezența ambilor fruntași ardeleni.

Se spune că, cine va lipsi dintre cei puși în cauză, adică dintre d-nii Iuliu Maniu și Vaida, înseamnă că fuge de clarificări. Și deci e împotriva intereselor partidului care nu mai poate fi ținut în neuraștenizanta confuzie de până acum.

D. Mihalache și-a făcut datoria de șef invitând la clarificarea pozițiilor și pe d. Vaida și pe d. Iuliu Maniu. Rămâne să vedem cum va răspunde d. Maniu la invitația făcută prin d. Virgil Madgearu. Flindcă d. Vaida, vine oricum.

După ședința comitetului executiv se va întruni biroul partidului.

Procedee alarmante ale poliției secrete Budapestane!

Conform metodei sale, — dealtfel destul de practică în Ungaria — poliția secretă a Budapestei, a operat în ultimul timp, câteva arestări printre cei mai de seamă scriitori din țară, indignând astfel populația și în deosebi cercurile culturale budapestane. A dispărut pe neașteptate și'n mod tainic, în primul rând, celebrul scriitor, Alex. Faragó, ale cărui piese teatrale se jucau chiar la teatrul Național al Capitalei. Soția acestuia, sesizată de arestarea nemotivată a soțului său și voină să facă demersurile necesare, a fost împiedicată dela acest act, sub amenințarea că, — în acest caz — ar fi posibil să o aștepte și pe dânsa tot acelaș soartă.

Acelaș lucru se întâmplă ziaristului Gyöngyösi, cât și editorului Heffer.

Prin faptul că susnumiții erau oameni pașnici, cari nu au jucat nici un rol politic în viața publică maghiară, fiind astfel cu desăvârșire nevinovați, arestarea lor, a alarmat toate cercurile ziaristice locale.

Dar îndrăsneala, fără frâu, a poliției secrete, nu se oprește aici. S'au făcut descinderi și la hotelul »Britania«, cu care ocazie s'a procedat la are-

starea a doi streini sosiți de puțin timp în capitala Ungariei. Și ce e mai mult, este strict interzis tuturor gazetelor de a publica ceva în legătură cu aceste fapte alarmante ale faimoasei poliții secrete din Ungaria. Aceasta își motivează măsurile, aruncând asupra victimelor sale acuzarea de spionaj. Până la luarea unor măsuri de către organele în drept, contra acestor procedee polițienești, poliția secretă își continuă opera... tot în mod secret.

Întrevederile d-lui Tătărescu la Belgrad

Belgrad. — Eri dimineață d. Tătărescu, președintele de consiliu al României, a depus o coroană pe mormântul Soldatului necunoscut, la muntele Avala.

D. Tătărescu, a făcut apoi o vizită d-lui Jettici, ministrul afacerilor străine.

Eri la ora 13 și 30, d. Jettici a oferit un dejun în onoarea primului ministru român.

D. Uzonovici, președintele consiliului, a oferit astăzi un mare dineu în onoarea colegului său român.

Vieța sportivă

CAO — Gloria CFR

Azi și mâine se vor desfășura matchurile de tennis pentru cele două competițiuni, Cupa Cămărășescu și Caracostea între CAO și Gloria CFR.

Aceste matchuri după cum am anunțat trebuiau să se dispute Sâmbătă și Duminecă însă ploaia a împiedecat aceste dispute.

Azi la ora 4 fix vor avea loc următoarele matchuri.

Cupa Caracostea pentru doamne: Simplu doamne.

Popper (CAO)—L. Piso (Gl.) Beretzki (CAO)—A. Somogyi (Gl.)

Dublu doamne: Popper — Beretzki—L. Piso Somogyi.

Cupa Cămărășescu.

Steiner (CAO)—Wecler (Gl.) Petrovici (CAO)—Gitta (Gl.)

Dublu domni:

Petrovici, Wehrart (CAO)—Gitta, dr. Crăciuc.

Joi tot la ora 4 p. m.

Simplu doamne:

Beretzki (CAO)—L. Piso (Gl.) Popper—Somogyi.

Simplu domni:

Wecler—Petrovici. Steiner—Gitta.

Cel mai interesant și atrăgător va fi matchul dintre campioana țării la simplu D-na Popper și campioana Aradului, D-ra Somogyi, care în ultimul concurs la Sibiu a cedat campioanei Aradului cu 11:9, 6:1.

Boxul în armata Italiană

Roma. Priotr'o măsură recentă, boxul a fost introdus în armată și va fi practicat în mod oficial de toți soldații.

Ecouri sportive

La 16 Septembrie se lichidează primul tur al »Cupei României«, când se vor juca matchurile ce nu s'au putut disputa din diferite motive.

Astăzi la Viena se consumă primul tur pentru finala Cupei Europei centrale, între Admira (Viena) și FC Bologna.

Ambrosiana, faimoasa echipă italiană care trebuia să joace în Capitală în zilele de 13 și 14 Septembrie, a anunțat că nu este disponibilă la aceste date.

Sublocotenentii Cojocaru și Buculei au fost mutați din ordinul d-lui ministru al armatei, în garnizoana Cluj, așa că vor putea activa imediat sub culorile »Universității«.

Deasemenea »U« este în tratative cu simpaticul Costică Butoiu dela Politehnica din Timișoara. Biti

Informațiuni

Din cauze tehnice, deschiderea restaurantului »Albina« a întârziat, dar azi, Miercuri se va deschide.

Lucrările pregătitoare pentru întocmirea Catalogului de Presă din România pe 1935, au început.

Toate zierele și revistele, cari nu figurează în partea redacțională a catalogului pe 1934 și cari doresc să fie trecute în catalogul de presă pe 1935, vor binevoi să trimează cu întoarcerea poștei, datele exacte despre tariful lor, precum și câte un exemplar de probă, editorului catalogului: Agenției de Publicitate Rudolf Mosse S. A., Bul. Brătianu No. 22, București I.

Trecerea în partea redacțională a catalogului are loc în mod gratuit.

Tătărescu a fost decorat de Regele Alexandru

La banchetul pe care d. Jettici l-a dat în onoarea d-lui prim-ministru al României, au luat parte câțiva miniștri și multe distinse personalități.

Marți după masă Regele Alexandru a primit pe d. Tătărescu într'o audiență care a durat o oră și l-a conferit înalta decorație »Ordinul vulturului alb«.

Și pe ușa prefecturii?

Cât o fi fost de îndoliată prefectura județului Arad din cauza morții fostului prim-prefet Lovich, nu înțelegem... ca pe ușa edificiului său să figureze un anunț mortuar scris numai

în ungurește. Eine că steagul de doliu e, internațional negru... Altfel poate că și cel prin care prefectura îl plângea pe dragul prim-prefet, tot unguresc ar fi fost.

O plângere

În fața restaurantului »Pereșnyi« al cărui proprietar nu citește și nu dă clienților decât gazete ungurești, staționează toată noaptea o mulțime de trăsuri cărora nu le ajunge drumul că se urcă pe trotuar unde, dimineața găsești grămezi de bălegar, iar noaptea ești obligat să treci pe partea cealaltă a drumului din cauza imbulzelii trăsurilor. Birjaril pot cheful cât doresc nu ne opunem, dar să-și ducă trăsurile acasă întâi.

Un nou gaz toxic

Londra. Eri a apărut la Londra o carte sub titlul »Journal de zi în Berlin«, care conține documente autentice și senzaționale referitoare la mișcarea hitleristă și în special la marea dezvoltare a industriei chimice de război germane.

Germanii au descoperit în ultimul timp, un gaz extrem de toxic, pe care în mod cînic l-au numit »Crucea roșie«. Acest gaz poate fi fabricat din materii prime, cari se găsesc în Germania, iar costul de producție este comparativ mic.

Gazul acesta este de 17 ori mai puternic ca orice ofensiv bacteriologică.

Elveția și Rusia

În capul discuțiilor ce se vor agita la Liga Națiunilor, este intrarea Rusiei în societatea cerber al păcii. Elveția se opune însă iretractabil la acceptarea Rusiei în Ligă, declarând că altfel se retrage.

Grecia nu se mai opune decât acordării unui consilierat permanent pentru Rusia.

Banchetul oferit de d. N. N. Săveanu

Locarno, 5. — D. N. N. Săveanu, președintele Camerei Deputaților din România, a oferit eri un dejun reprezentanților diplomației trimiși ca observatori la congresul păcii, notabilităților elvețiene și primarului din Locarno.

Au mai participat: toți șefii delegațiilor, reprezentanții presei și membrii delegației române.

D. Săveanu a toastat pentru Elveția și pentru orașul Locarno, simbol al înfrățirii popoarelor.

Președintele congresului și primarul din Locarno au răspuns, aducând omagii României și parlamentului român.

Palatul Imperial din Charbin distrus de incendiu

Tokio. — Palatul imperial din Charbin a fost nimic și până în temelii de un violent incendiu.

Pentru potolirea incendiului a fost nevoie de intervenția tuturor posturilor de pompieri din oraș, precum și a trupelor din garnizoană, dar orice încercare a fost zadarnică.

Cauza incendiului nu este cunoscută. Presa din Tokio crede că incendiul a fost pus de teroriști.

Toamna n'a sosit încă

Viticultorii și... amatorii de ștrand sunt disperați. Ploaia care nu mai vrea să înceteze le-a tăiat orice speranță.

Iată însă că institutul meteorologic din București îi mângâie anunțând că ploile vor înceta încurând și vom mai avea adevărate zile de vară.

În urma ploilor, se anunță din Cehoslovacia că ciresii și merii înfloresc din nou.

Să se bucure pomicultorii și iubitorii de fructe.

Noul munișii nemțești

Berlin. Ministerul de război din Germania asaltează cu comenzi industria grea a țării. Muncitorii din fabricile de muniții au fost puși sub supraveghiere și sub sancțiunea morții, e interzis să vorbească despre cele ce lucrează.

Fabrica Lorenz a primit comandă pentru 200 de aparate de emisie radiofonică pentru avioane. Fabrica Klausen trebuie să dea gata cincizeci mii de puști, în decurs de trei luni. Iar la o altă fabrică s'au comandat 600 de tunuri de câmp, de calibru mic.

Conferințele de pace sunt plină activitate. Efectele văd...